

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ПОГОДЖЕНО»

Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління
_____ В. П. Клочан
« ____ » _____ 2018 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
_____ Д. В. Бабенко
« ____ » _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового
факультету
_____ О. М. Вишневська
« ____ » _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з нормативної дисципліни «Страховий менеджмент»
(шифр за ОПП – МППЗ)
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (І курс)
на 2018-2019 навчальний рік
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітній ступінь «Магістр»
Кваліфікація – магістр з фінансів, банківської справи та страхування

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Курс - I

Семестр – I

Всього годин – 180 год. / 6,0 кред.

з них:

лекцій – 26 год./0,87 кред.

практичних – 38 год./1,27 кред.

самостійна робота – 86 год./2,86 кред.

курсова робота – 30 год. / 1,0 кред.

Екзамен у 9 семестрі

Миколаїв
2018

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 27.03.2018 р. (протокол №7)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 19 від "13" червня 2018 р.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

Н.М. Сіренко

Робочу програму схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 10 від "15" червня 2018 р.

Голова науково-методичної комісії,
канд. екон. наук, доцент

Ю.Ю.Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Страховання, як і будь-який вид комерційної діяльності, починається зі створення органу, що виконує страхові операції, тобто страхової компанії. Страховий менеджмент розглядається як діяльність страхових компаній на ринку страхових послуг та як відносини середовища страхового ринку.

Дисципліна «Страховий менеджмент» спрямована на вивчення питань забезпечення фінансової стійкості і ліквідності страхових компаній та формування в них системи антикризового управління. Глиbokі і систематизовані знання з питань організації страхового бізнесу, управління фінансами страховика, оцінки платоспроможності страхових компаній потрібні і тим студентам, які будуть в майбутньому працювати в страхових компаніях, і тим, які будуть контактувати зі страховиками в процесі діяльності інших суб'єктів господарювання.

ABSTRACT

Insurance, like any business, starts with the creation of a body to perform insurance operations, i.e. the insurance company. Insurance management is regarded as the activities of insurance companies on the insurance market and how is the relationship environment of the insurance market.

The discipline of "Insurance management" aims to study the issues of ensuring financial stability and liquidity of insurance companies and formation in them of a crisis management system. Deep and systematic knowledge on the organization of insurance business, the financial management of the insurer solvency assessment of insurance companies need and those students who will be in the future to work in insurance companies, and those who will be in contact with insurers in the process of the activities of other business entities.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітній ступінь «Магістр»

Нормативна / вибіркова - **нормативна**

Семестр – 1

Кількість кредитів ECTS – 6,0

Кількість модулів – 1,0

Кількість змістових модулів - 2

Загальна кількість годин – 180 год.

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – 26 год.

практичні заняття – 38 год.

самостійна робота – 86 год.

курсова робота – 30 год.

Форми підсумкового контрольного заходу - екзамен

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Страховий менеджмент» є формування системи знань у майбутніх фахівців з питань теоретичної розробки та практичного застосування конкретних механізмів управління бізнес-процесами страхових компаній з ефективним використанням наявного потенціалу і врахуванням фінансових інтересів всіх учасників страхового ринку.

Завдання курсу – формування у студентів розуміння специфіки страхової діяльності та її впливу на усі сторони організації страхового бізнесу; отримання студентами необхідних знань для прийняття практичних рішень з питань управління фінансами страховиків, оцінки ризиків при прийнятті їх на страхування, формування перестрахової політики, забезпечення фінансової надійності страховика в усіх аспектах.

Предметом навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» є відносини, що виникають у процесі управління формуванням, розподілом та використанням фондів страхових компаній при наданні страхових послуг суб'єктам ринкової економіки.

Після вивчення даної дисципліни студент повинен знати:

1) економічну природу страхового менеджменту, його функції та принципи, а також зв'язок страхового менеджменту з іншими фінансовими дисциплінами;

2) склад і джерела формування основних ресурсів страховика, а саме фінансових, організаційних, інформаційних, трудових;

3) основні принципи страхового менеджменту, методи розробки і реалізації управлінських рішень в сфері формування і ефективного використання наявних ресурсів страховика.

На основі отриманих у процесі навчання знань студент повинен уміти:

1) аналізувати структуру управління страховою компанією, її фінансовий стан, визначати ефективність менеджменту страховика;

2) планувати діяльність усіх управлінських ланок страховика;

3) проводити маркетингові дослідження;

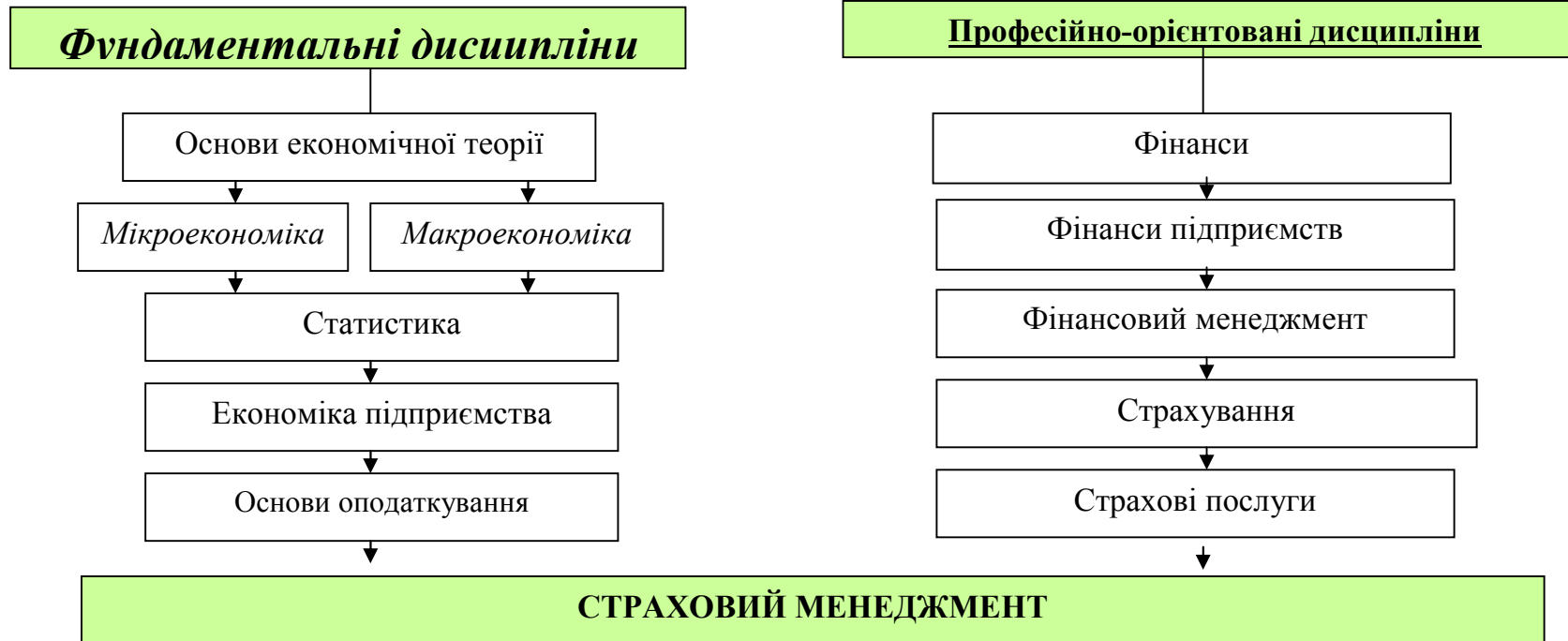
4) організовувати роботу підрозділів страхової компанії за функціональним призначенням;

5) здійснювати оцінку фінансового стану страхової компанії;

6) контролювати фінансову надійність страхової компанії;

7) визначати критерії відбору ризиків на страхування.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

для здобувачів вищої освіти обліково-фінансового факультету (1-го курсу)
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Страховий менеджмент	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функції страхового менеджменту	Тема 1 Сутність і значення страхового менеджменту.
		Тема 2 Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.
		Тема 3 Планування страхової діяльності.
		Тема 4 Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.
		Тема 5 Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.
	Змістовий модуль 2. Особливості практики страхового менеджменту	Тема 6 Управління відбором ризиків на страхування.
		Тема 7 Врегулювання страхових претензій.
		Тема 8 Управління грошовими потоками страховика.
		Тема 9 Управління фінансовою надійністю страхової компанії.
		Тема 10 Фінансовий моніторинг страхових компаній.

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

У відповідності до навчального плану спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» курс навчальної дисципліни «Страховий менеджмент» вивчається здобувачами вищої освіти протягом 1 семестру (1 курс). Курс складається із 180 годин / 3,0 кред. занять, у т. ч. теоретичний курс (лекції) – 26 год. / 0,87 кред., практичні заняття - 38 год. / 1,27 кред., самостійна робота - 86 год. / 2,86 кред., курсова робота – 30 год./ 1,0 кред. У 1 семестрі здобувачі вищої освіти складають екзамен.

6.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН І КРЕДИТІВ

Види занять	Загальна кількість годин/кредитів	Аудиторна кількість годин
Лекції	26 / 0,87	26
Практичні	38 / 1,27	38
Самостійна робота	86 / 2,86	-
Курсова робота	30 / 1,0	-
Разом по курсу	180 / 6,0	64

З дисципліни «Страховий менеджмент» систематично проводиться поточний контроль знань здобувачів вищої освіти шляхом виконання модульних контрольних робіт, перевіряється виконання самостійної роботи.

6.2 ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Склад, обсяг і терміни виконання

Найменування	Обсяг, кредит	Сума залікових балів	Найменування тем	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тиждень	Термін контрольного заходу
				Лекції	Практичні	Самостійна робота		
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та функції страхового менеджменту	2,53	14- 26,5	Тема 1 Сутність і значення страхового менеджменту.	2	2	8	1	1
			Тема 2 Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.	4	4	8	2,3	3
			Тема 3 Планування страхової діяльності.	4	4	10	4,5	5
			Тема 4 Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.	2	4	10	6	6
			Тема 5 Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.	2	4	8	7	7

Змістовий модуль 2. Особливості практики страхового менеджменту	2,47	22-33,5	Тема 6 Управління відбором ризиків на страхування.	2	4	8	8,9	9
			Тема 7 Урегулювання страхових претензій.	2	4	8	10	10
			Тема 8 Управління грошовими потоками страховика.	4	4	8	11,12	12
			Тема 9 Управління фінансовою надійністю страхової компанії.	2	4	10	13	13
			Тема 10 Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.	2	4	8	14	14
Разом	5,0	36-60		26	38	86	x	x
Курсова робота	1,0					30		
Всього	6,0			26	38	116		

6.3. ПЕРЕЛІК ТА КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ФУНКЦІЇ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ – 14 ГОДИН

Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту.

Зміст і структура страхового менеджменту та його функції. Роль страхового менеджменту.

Страхова організація як основний суб'єкт страхового бізнесу й основа розбудови його менеджменту. Законодавство України про страхове підприємництво.

Класифікація страхових організацій, їх організаційно-правові форми. Акціонерна форма страхових товариств, її переваги та перспективи розвитку.

Страховий ринок України: стан і перспективи розвитку. Умови залучення іноземних інвесторів до розвитку страхової індустрії в

Україні. Вплив процесів глобалізації економіки на розвиток страхового ринку.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією.

Склад, структура й оцінка наявного потенціалу страховика та ефективності його використання. Ресурсний потенціал та його оптимізація.

Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.

Загальні збори акціонерів – найвищий орган управління страховою організацією. Спостережна рада. Рада директорів. Права та обов'язки цих органів.

Виконавчі органи управління страховою організацією. Правління та його функції. Голова правління, президент, генеральний директор страхової організації. Матриця повноважень із прийняття рішень

Дорадчі органи управління страховою компанією: рада директорів філій, рада директорів центрів страхових послуг, рада агентів.

Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків. Їх роль в управлінні страховою справою.

Тема 3. Планування страхової діяльності.

Економічна сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи. Напрямки фінансової стратегії і фінансового планування. Основні принципи формування страхового портфеля. Формування асортименту страхових продуктів та їх класифікація.

Вимоги до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності. Схематична модель стратегічного планування. Стратегія страхової організації як генеральна програма дій. Процес розробки стратегії: елементи стратегічного вибору, формування стратегічних цілей, використання методу «опрацювання сценарію майбутнього» організації, оцінка стратегічної ситуації. Інноваційна спрямованість стратегії розвитку. Аналіз альтернатив і вибір стратегії.

Проведення SWOT-аналізу при розробці стратегії страховика. Етапи поточного планування. Основи бізнес-планування страхової діяльності. Структура бізнес-плану страховика. Прогноз розвитку страхових операцій. Фінансовий план страхових компаній.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту.

Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу.

Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя.

Формування баз даних і управління їх використанням. Електронна база даних з автотранспортного страхування. Система електронного обміну даними. Використання можливостей Internet.

Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління.

Шляхи вдосконалення інформаційної системи.

Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях.

Публікація звітності на іншій інформації. Взаємовідносини страховиків із засобами масової інформації.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.

Зміст маркетингу в страховій компанії. Мета та особливості організації маркетингу страховика. Стратегічний, оперативний та організаційний маркетинг. Структура маркетингової політики страховика. Поняття страхового поля. Етапи проведення маркетингового дослідження. Види страхової реклами.

Відмінності в реалізації нових страхових послуг у порівнянні із традиційними для компанії страховими послугами. Форми здійснення співпраці між банками і страховими компаніями.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИКИ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ – 12 ГОДИН

Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування.

Сутність ризик-менеджменту в контексті визначення потреби в страхуванні. Поняття й класифікація ризиків. Ознаки ризиків, що можуть бути прийняті на страхування.

Організація відбору ризиків на страхування. Управління даним бізнес-процесом із метою формування та забезпечення збалансованості страхового портфеля. Етапи відбору ризиків.

Андерайтинг як важливіший бізнес-процес страховика. Складові й основні завдання андерайтингу. Вимоги до управління андерайтингом.

Контроль за ризиком. Урахування факторів територіальної та часової розкладки ризиків. Доцільність перестраховування ризиків.

Укладення страхових договорів та контроль за їх виконанням.

Тема 7. Урегулювання страхових претензій.

Служба врегулювання претензій: завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди. Документальне оформлення страхової претензії. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Розрахунок страхових виплат. Форми страхових виплат. Порядок урегулювання збитків у різних видах страхування. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя.

Оформлення регресних позовів до осіб винних у скоєнні страхових випадків. Контрибуція в сфері страхування.

Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

Тема 8. Управління грошовими потоками страховика.

Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генерують діяльність суб'єкта господарювання.

Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний. Модель грошових потоків страховика.

Грошові потоки, що обслуговують операційну діяльність страховика. Організація управління процесом мобілізації доходів страховика.

Доходи від страхової діяльності: зароблені страхові премії, комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування, частки

страхо-вих виплат і відшкодувань, що надходять від перестраховиків, повернені суми з резерву збитків та централізованих страхових резервних фондів. Порядок визначення заробленої страхової премії.

Менеджмент витрат страховика. Витрати страховика на здійснення страхової діяльності: страхові виплати, відрахування в централізовані страхові резервні фонди та в технічні резерви інші, ніж резерв незароблених премій, витрати на ведення справи (аквізиційні та ліквідаційні витрати). Проблеми оптимізації витрат на ведення справи.

Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика. Управління процесом розподілу прибутку. Особливості оподаткування прибутку страховиків. Чистий прибуток, порядок його використання. Розподіл чистого прибутку. Вільні резерви страховика. Виплата дивідендів. Реінвестування.

Тема 9. Управління фінансовою надійністю страхової компанії.

Поняття фінансової надійності та методи її забезпечення. Вплив тарифної політики страховика на фінансові результати. Роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля.

Інвестиційна діяльність страховика, її напрямки. Інвестиційний ризик та дохідність, їх взаємозв'язок. Диверсифікація та ризик інвестиційного портфеля.

Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Статутний капітал страховика, особливості його формування. Гарантійний фонд. Вільні резерви страховика. Фактичний запас платоспроможності страховика. Визначення нормативного запасу платоспроможності. Система управлінських заходів щодо покращання платоспроможності страховика.

Нормативні показники діяльності страхової компанії та їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.

Тема 10. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях.

Фінансовий моніторингу і його завдання у справі запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Дії, які відносяться до легалізації (відмивання) доходів.

Система фінансового моніторингу: первинний (внутрішній) та державний (зовнішній) рівень.

Страхові компанії, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єкту первинного фінансового

моніторингу. Суб'єкти державного фінансового моніторингу: завдання, функції та права.

Фінансові операції страхової організації, які підлягають внутрішньому та обов'язковому фінансовому моніторингу. Призначення працівника, відповідального за проведення первинного фінансового моніторингу. Вимоги до його кваліфікації та забезпечення відповідного навчання. Програма та правила проведення фінансового моніторингу.

ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

ПЛАН ЛК № 1. Тема 1. Сутність і значення страхового менеджменту (2 год.)

1. Необхідність і сутність страхового менеджменту.
2. Цілі і завдання страхового менеджменту.
3. Принципи та функції менеджменту страхової діяльності.
4. Правові основи страхового менеджменту.

ПЛАН ЛК №2. Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією (4 год.)

1. Склад і оцінка наявного ресурсного потенціалу страховика та ефективності його використання.
2. Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.
3. Органи управління страховою організацією.
4. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків.

ПЛАН ЛК № 3. Тема 3. Планування у страховій діяльності (4 год.)

1. Сутність, принципи та етапи планування в менеджменті страхової діяльності
2. Визначення місії, цілей страховика й шляхів їх досягнення
3. Вимоги до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності
4. Основи бізнес-планування страхової діяльності. Структура бізнес-плану страховика.
5. Процес бюджетування в страховій організації.

ПЛАН ЛК №4. Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту (2 год.)

1. Комунікації в сучасній страховій організації.
2. Етапи комунікаційного процесу.
3. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування.
4. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування.
5. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління.

ПЛАН ЛК № 5. Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі (2 год.).

1. Сутність та складові страхового маркетингу.
2. Страховий продукт як основний елемент страхового маркетингу.
3. Завдання та функції служби маркетингу страхової компанії.

ПЛАН ЛК № 6. Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування (2 год.)

1. Поняття ризиків в страхуванні та їх класифікація
2. Оцінка ризиків при прийнятті їх на страхування (андеррайтинг)
3. Основи і організація актуарних розрахунків, основні показники
4. Повний цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування

ПЛАН ЛК № 7. Тема 7. Урегулювання страхових претензій (2 год.).

1. Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії.
2. Спеціальні види врегулювання страхових претензій.
3. Документальне оформлення страхової претензії.
4. Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

ПЛАН ЛК № 8. Тема 8. Управління грошовими потоками страховика (4год.)

1. Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів.
2. Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях.
3. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний.

4. Доходи від страхової діяльності.
5. Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика.

ПЛАН ЛК № 9. Тема 9. Управління фінансовою надійністю страхової компанії (2 год.).

1. Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, що її забезпечують
2. Управління страховим портфелем страхової компанії
3. Управління інвестиційним портфелем страхової компанії
4. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку

ПЛАН ЛК № 10. Тема 10. Фінансовий моніторинг страхових компаній (2год.)

1. Сутність фінансового моніторингу
2. Система фінансового моніторингу
3. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

6.4. ПЕРЕЛІК ТА ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ФУНКЦІЇ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ – 18 ГОДИН

ПЛАН ПЗ №1. Тема 1: Сутність і значення страхового менеджменту. (2 год.).

1) усне опитування (1-1,5 бали);

2) тести (2 бали).

Питання для опитування :

1. Необхідність і сутність страхового менеджменту.
2. Цілі і завдання страхового менеджменту.
3. Принципи та функції менеджменту страхової діяльності.
4. Правові основи страхового менеджменту.
5. Законодавство України про страхове підприємництво.
6. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку.

ПЛАН ПЗ №2,3. Тема 2: Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією (4 год.).

1) усне опитування (1-1,5 бали);

2) тести (2 бали).

3) завдання: скласти організаційну структуру окремої страхової компанії, дослідити її ресурсний потенціал.

Питання для опитування:

1. Склад і оцінка наявного ресурсного потенціалу страховика та ефективності його використання.
2. Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.
3. Органи управління страховою організацією.
4. Загальні збори акціонерів – найвищий орган управління страховою організацією.
5. Виконавчі органи управління страховою організацією.
6. Дорадчі органи управління страховою компанією.
7. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків.

ПЛАН ПЗ №4,5. Тема 3: Планування страхової діяльності (4 год.).

1) усне опитування (1-3 бали);

2) тести (2 бали).

3) завдання: провести SWOT-аналіз окремої страхової компанії; визначити місію, ціль компанії.

4) завдання: проаналізувати структуру бізнес-плану окремої страхової компанії.

Питання для опитування:

1. Сутність, принципи та етапи планування в менеджменті страхової діяльності
  1. Визначення місії, цілей страховика й шляхів їх досягнення
  2. Вимоги до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності.
  3. Процес розробки стратегії.
  4. Проведення SWOT-аналізу при розробці стратегії страховика.
  5. Основи бізнес-планування страхової діяльності. Структура бізнес-плану страховика.
  6. Процес бюджетування в страховій організації.

ПЛАН ПЗ №6,7 Тема 4: Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту (4 год.)

1) усне опитування (1-1,5 бали);

2) тести (2 бали).Питання для опитування:

1. Комунікації в сучасній страховій організації.
2. Етапи комунікаційного процесу.
3. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування.
4. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування.
5. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління.

ПЛАН ПЗ №8,9 Тема 5: Маркетинг в системі управління страховою діяльністю (4 год.).

1) модульна контрольна робота за 4 варіантами (3 бали);

2) усне опитування (1-1,5 бали);

3) завдання: провести маркетингове дослідження для окремої страхової компанії; дослідити структуру макретиногового середовища страхової компанії.

Питання для опитування:

1. Сутність та складові страхового маркетингу
2. Страховий продукт як основний елемент страхового маркетингу
3. Завдання та функції служби маркетингу страхової компанії
4. Етапи проведення маркетингового дослідження.
5. Види страхової реклами.
6. Поняття страхового поля.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИКИ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ – 20 ГОДИН

ПЛАН ПЗ № 10,11. Тема 6: Управління відбором ризиків на страхування. (4 год.)

1) усне опитування (1- 3 бали);

2) тести (2 бали);

3) задачі (3 бали).

Питання для опитування:

1. Поняття ризиків в страхуванні та їх класифікація
2. Оцінка ризиків при прийнятті їх на страхування (андеррайтинг)
3. Андерайтинг як важливий бізнес процес страховика.
4. Основи і організація актуарних розрахунків, основні показники

5. Повний цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування
6. Контроль за ризиком.
7. Доцільність перестрахування ризиків.

ПЛАН ПЗ №12,13. Тема 7: Урегулювання страхових претензій. (4 год.)

1) усне опитування (1- 3 бали);

2) тести (2 бали);

3) завдання: дослідити процедуру та етапи врегулювання страхових претензій; провести оформлення страхової претензії.

Питання для опитування :

1. Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії
2. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій.
3. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку.
4. Спеціальні види врегулювання страхових претензій

ПЛАН ПЗ №14,15. Тема 11: Управління грошовимим потоками страховика (4 год.).

1) усне опитування (1- 3 бали);

2) тести (2 бали);

3) задачі (3 бали).

Питання для опитування :

1. Грошовий потік як сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів.
2. Фактори, що зумовлюють особливості грошових потоків у страхових організаціях.
3. Види грошових потоків: вхідний, внутрішній і вихідний.
4. Доходи від страхової діяльності.
5. Грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика.

ПЛАН ПЗ №16,17. Тема 9: Управління фінансовою надійністю страхової компанії. (4 год.).

4) усне опитування (1- 3 бали);

5) тести (2 бали);

6) задачі (3 бали).

Питання для опитування :

1. Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, що її
2. забезпечують
3. Управління страховим портфелем страхової компанії
4. Управління інвестиційним портфелем страхової компанії
5. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку

ПЛАН ПЗ №18,19. Тема 10: Фінансовий моніторинг страхових компаній. (4 год.).

7) модульна контрольна робота за 4 варіантами (3 бали);

8) усне опитування (1- 3 бали);

Питання для опитування :

1. Сутність фінансового моніторингу
2. Система фінансового моніторингу
3. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу

6.5. ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОБОВ'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 – 44 ГОДИНИ

На прикладі окремої страхової компанії виконати наступні завдання:

1. Дослідити формування життєвого циклу і його вплив на управлінські процеси.
2. Дослідити технологію складання планів та провести оцінку їх практичної реалізації.
3. Дослідити фінансове планування в страховій компанії.
4. Дослідити організацію процесу стратегічного планування.
5. Дослідити процес бюджетування в системі внутрішньо фірмового управління.
6. Дослідити особливості формування баз даних і управління їх використанням. Запропонувати конкретні шляхи вдосконалення інформаційної системи для обраної страхової компанії.

7. Дослідити взаємовідносини страховика із засобами масової інформації. Дати рекомендації стосовно покращення роботи з клієнтами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. – 42 ГОДИНИ

На прикладі окремої страхової компанії виконати наступні завдання:

1. Дослідити управління грошовими потоками в страховій компанії.
2. Дослідити управління фінансовою діяльністю в страховій компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку.
3. Дослідити роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля.
4. Вивчити інвестиційну діяльність страховика, її напрямки. Інвестиційний ризик та дохідність, їх взаємозв'язок. Диверсифікація та ризик інвестиційного портфеля.
5. На основі статистичної звітності страхової компанії, визначити платоспроможність страховика та умови її забезпечення.
6. Запропонувати систему управлінських заходів щодо покращання платоспроможності страховика.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи

№ з/п	Завдання самостійної роботи	Кількість					
		год.	заходів	балів за 1 захід		всього балів	
				min	max	min	max
1	<i>Обов'язкова самостійна робота:</i>						
	-опрацювання тем самостійної роботи						
	1 змістовий модуль	44	1	2	3	2	2
	2 змістовий модуль.	42	1	2	3	2	2
2	<i>Індивідуальна робота :</i>						
	-наукова стаття (0,375 друк. арк.) (II модуль);		1	3	3	3	3
	-тези (0,125 друк. арк.) (II модуль);		1	2	2	2	2
	<i>Всього</i>	86				9	9

6.6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

6.6.1. Питання для поточного контролю знань

1. Необхідність і сутність страхового менеджменту.
2. Цілі і завдання страхового менеджменту.
3. Принципи та функції менеджменту страхової діяльності.
4. Правові основи страхового менеджменту.
5. Склад і оцінка наявного ресурсного потенціалу страховика та ефективності його використання.
6. Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.
7. Органи управління страховою організацією.
8. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків.
9. Сутність, принципи та етапи планування в менеджменті страхової діяльності
10. Визначення місії, цілей страховика й шляхів їх досягнення
11. Вимоги до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності
12. Основи бізнес-планування страхової діяльності. Структура бізнес-плану страховика.
13. Процес бюджетування в страховій організації.
14. Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні
15. Процес створення страхової компанії
16. Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика
17. Основні типи організаційних структур управління страхової компанії, їх переваги та недоліки
18. Поняття ефективного управління в страхових компаніях
19. Органи управління страховою компанією
20. Процес прийняття рішень керівними органами страхової компанії.
21. Бізнес-процеси страхової компанії
22. Персонал страхової компанії
23. Кадрова політика страховика
24. Система оплати праці в страховій компанії
25. Основи мотивації персоналу
26. Сутність та складові страхового маркетингу
27. Страховий продукт як основний елемент страхового маркетингу
28. Завдання та функції служби маркетингу страхової компанії
29. Договір страхування.

30. Правила страхування.
31. Обов'язки страховика та страхувальника
32. Поняття ризиків в страхуванні та їх класифікація
33. Оцінка ризиків при прийнятті їх на страхування (андеррайтинг)
34. Основи і організація актуарних розрахунків, основні показники
35. Повний цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування
36. Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії
37. Спеціальні види врегулювання страхових претензій
38. Склад доходів і витрат страхової компанії
39. Управління формуванням прибутку страхової компанії.
40. Використання методу «директ-костинг» для управління фінансовими результатами страхової компанії
41. Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, що її
42. забезпечують
43. Управління страховим портфелем страхової компанії
44. Управління інвестиційним портфелем страхової компанії
45. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку
46. Сутність, причини і наслідки фінансової кризи в страховій компанії
47. Процес реорганізації, санації і ліквідації страхової компанії
48. Державний контроль за платоспроможністю страхової компанії, засоби впливу і реагування на фінансові порушення страховиків
49. Організація антикризового управління в страхових компаніях
50. Сутність фінансового моніторингу
51. Система фінансового моніторингу
52. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу

6.6.2 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (ДО ЕКЗАМЕНУ)

1. Необхідність і сутність страхового менеджменту.
2. Цілі і завдання страхового менеджменту.
3. Принципи та функції менеджменту страхової діяльності.
4. Правові основи страхового менеджменту.
5. Законодавство України про страхове підприємництво.
6. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку.

7. Склад і оцінка наявного ресурсного потенціалу страховика та ефективності його використання.
8. Життєвий цикл страхової організації і його вплив на управлінські процеси.
9. Органи управління страховою організацією.
10. Загальні збори акціонерів – найвищий орган управління страховою організацією.
11. Виконавчі органи управління страховою організацією.
12. Ліга страхових організацій України та інші об'єднання страховиків.
13. Сутність, принципи та етапи планування в менеджменті страхової діяльності.
14. Визначення місії, цілей страховика й шляхів їх досягнення.
15. Вимоги до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності.
16. Основи бізнес-планування страхової діяльності. Структура бізнес-плану страховика.
17. Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні.
18. Процес створення страхової компанії.
19. Вимоги до реорганізації та ліквідації страховика.
20. Основні типи організаційних структур управління страхової компанії, їх переваги та недоліки.
21. Поняття ефективного управління в страхових компаніях.
22. Органи управління страховою компанією.
23. Процес прийняття рішень керівними органами страхової компанії.
24. Бізнес-процеси страхової компанії.
25. Персонал страхової компанії.
26. Сутність та складові страхового маркетингу.
27. Страховий продукт як основний елемент страхового маркетингу.
28. Завдання та функції служби маркетингу страхової компанії.
29. Етапи проведення маркетингового дослідження.
30. Види страхової реклами.
31. Поняття страхового поля.
32. Страхова угода та основні етапи її укладання.
33. Поняття ризиків в страхуванні та їх класифікація.
34. Оцінка ризиків при прийнятті їх на страхування (андеррайтинг).

35. Основи і організація актуарних розрахунків, основні показники.
36. Повний цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування.
37. Андерайтинг як важливий бізнес процес страховика.
38. Контроль за ризиком.
39. Доцільність перестраховування ризиків.
40. Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії.
41. Спеціальні види врегулювання страхових претензій.
42. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій.
43. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку.
44. Спеціальні види врегулювання страхових претензій.
45. Сутність та функції фінансового менеджменту страхової компанії.
46. Податковий менеджмент страхової діяльності.
47. Управління формуванням прибутку страхової компанії.
48. Визначення фінансової надійності страхової компанії та фактори, що її забезпечують.
49. Управління страховим портфелем страхової компанії.
50. Управління інвестиційним портфелем страхової компанії.
51. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку.
52. Процес реорганізації, санації і ліквідації страхової компанії.
53. Державний контроль за платоспроможністю страхової компанії, засоби впливу і реагування на фінансові порушення страховиків.
54. Організація антикризового управління в страхових компаніях.
55. Заходи запобігання виникненню фінансової кризи у страхових компаніях.
56. Сутність фінансового контролю страхових організацій, його необхідність та значення.
57. Правове забезпечення фінансового контролю страховиків в Україні.
58. Зовнішній та внутрішній фінансовий контроль страхових організацій.
59. Сутність та система фінансового моніторингу.
60. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.

6.7 РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ ТА СХЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 60 балів.

Рейтингова оцінка знань з дисципліни «Страховий менеджмент» за модулями

Змістовий модуль	Мінімум	Максимум
1. Змістовий модуль	14	26,5
2. Змістовий модуль	22	33,5
Разом за 1 модуль (екзамен)	36	60

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума		
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max	
1	14	18	Аудиторна робота:						
			-контрольна робота	1	2	3	2	3	
			-тестування	4	0,5	2	2	8	
			- усне опитування	5	1	1,5	5	7,5	
			-розв'язування задач	3	1	2	3	6	
			Самостійна робота:						
<i>Обов'язкова</i>									
- опрацювання тем самостійної роботи	1	2	2	2	2	2			
			Разом				14	26,5	
2	12	20	Аудиторна робота:						
			-контрольна робота	1	2	3	2	3	
			-тестування	4	0,5	2	2	8	
			-усне опитування	5	1	1,5	5	7,5	
			-розв'язування задач	4	1,5	2	6	8	
			Самостійна робота:						
			<i>Обов'язкова</i>						
			- опрацювання тем самостійної роботи	1	2	2	2	2	
<i>Індивідуальна робота</i>									
-наукова стаття	1	3	3	3	3				
-тези	1	2	2	2	2				
			Разом				22	33,5	
Всього по навчальній дисципліні							36	60	

Шкала оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	«5»
B C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-89	«4»
D E	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74	«3»
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як досягти мінімального критерію	35-59	«2»
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1-34	«2»

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Базилевич В.Д. Страхування : підручник / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2012. – 1019 с.
2. Говорушко Г. А. Страхові послуги : [навч. посіб.] / Г.А. Говорушко. – К. : Центр навчальної літератури, 2011. — 400 с.
3. Говорушко Т. А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку : монографія / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.
4. Долгошея Н.В. Страхування в запитаннях і відповідях : підручник / Н.В. Долгошея. — К. : Знання, 2010. — 543 с.
5. Дорошенко С. Л. Зростання капіталізації страхових компаній у контексті глобалізаційних законодавчих змін / С. Л. Дорошенко // Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації : зб. мат-в II Міжнар.наук.- практ. конф. (10, 11 вітня 2014 р., м.Київ). – К. : Лазурит Поліграф, 2014. – С.103–105.
6. Закон України «Про страхування» від 4 жовтня 2001 р. №2745-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96>
7. Офіційний сайт державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrproject.gov.ua.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Європейської організації страхування та пенсійного забезпечення (ЕІОРА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eiopa.europa.eu>
  10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.gov.ua>
  11. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfp.gov.ua>.
  12. Плиса В.Й. Страхування : [навч. посіб.] / В.Й. Плиса. — К. : Каравела, 2010. — 464 с.
  13. Полчанов А. Ю. Теоретичні основи страхового менеджменту / А. Ю.Полчанов // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – № 2. – С. 282-287. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vzhdtu_econ_2014_2_44.pdf
  14. Реверчук С.К. Історія страхування : підручник / С. К. Реверчук, Т.В.Сива, С. І. Кубів [та ін.] — К. : Знання, 2012. — 213 с.
  15. Рейтинг страхових компаній України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forinsurer.com>
  16. Рябенко Г.М. Страхування : [навч. посіб.] / Г.М. Рябенко, Н.М. Сіренко, А.С. Кравченко. – М. : МНАУ, 2014. –426 с.
  17. Сокиринська І.Г. Страховий менеджмент: навч. посібник / І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г. Аберніхіна. – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 300 с.
  18. Фисун І.В. Страхування : [навч. посіб.] / І.В. Фисун. — К. : КНЕУ, 2011. — 240 с.
  19. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку : [монографія] / В.М. Фурман. — К. : КНЕУ, 2011. — 296 с.
  20. Яворська, Т. В. Державне регулювання страхового підприємництва в Україні : монографія / Т. В. Яворська. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 420 с.
  21. Global marine insurance report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iumi.com/committees/facts-a-figurescommittee/statistics>

Робочу програму склала:
канд.екон.наук, асистент

Н.О.Шишпанова

